

Ауыл шаруашылығындағы механикаландыру бойынша қызметтегі кәсіби стандартты бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 21 қаңтардағы № 20/50 бұйрығы. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2014 жылы 21 мамырда № 9442 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2020 жылғы 20 желтоқсандағы № 393 бұйрығымен

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Ауыл шаруашылығы министрінің 20.12.2020 № 393 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2007 жылғы 15 мамырдағы Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 138-5 бабының 3 тармағына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 29 сәуірдегі "Кәсіптік стандарттарды әзірлеуге 2013 жылға қаражат бөлу және оны пайдалану қағидаларын бекіту туралы" № 406 қаулысына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН** :

1. Ауыл шаруашылығындағы механикаландыру бойынша қызметтегі кәсіби стандарт бекітілсін.

2. Егіншілік департаменті (А.А. Буць) Қазақстан Республикасының заңнамасында бекітілген тәртіппен кәсіби стандартты енгізуге шаралар қабылдасын.

3. Әлеуметтік саясат басқармасы (С.С. Лепешко) осы бұйрықты заңнамада белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін және ресми жариялануын қамтамасыз етсін.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Әлеуметтік саясат басқармасына (С.С. Лепешко) жүктелсін.

5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

А. Мамытбеков

Келісілген

Қазақстан Республикасы

Еңбек және халықты

әлеуметтік қорғау министрі

Т. Дүйсенова _____

2014 жылғы 7 сәуір

Ауыл шаруашылығындағы механикаландыру бойынша қызметтегі кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Ауыл шаруашылығындағы механикаландыру бойынша қызметтегі кәсіби стандарты (бұдан әрі - КС):

1) кәсіби білім беру мен еңбек салалары арасындағы қарым-қатынасты реттеуге;

2) кәсіби қайта даярлау мен біліктілігін көтеруді дайындау бағдарламаларын әзірлеу талаптарының мерзімін белгілеуге;

3) аттестациялау мен сертификаттауда қызметкерлердің құзыреттілігін бағалау талаптарының мерзімін белгілеуге;

4) кәсіби қызметтің мәніне бірыңғай талаптар әзірлеуге, еңбек нарығының заманауи талаптарына жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

5) персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;

6) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеу, сондай-ақ тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

7) кәсіби даярлығын бағалаудан өткізу және мамандар біліктіліктерінің сәйкестіктерін растауға арналған.

2. КС негізгі пайдаланушылары:

1) білім беру мекемелері түлектері, жұмысшылар;

2) ұйымдардың басшылары мен жұмысшылары, ұйымдардың персоналды басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) мамандардың кәсіби даярлығын бағалау және біліктігіне сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. КС негізінде кәсіпорындар қызметінің функционалдық үлгілеріне, лауазымына, қызметкерлердің біліктілігін арттыру, аттестациядан өткізу, еңбекке ынталандыру жүйесіне ішкі, корпоративті стандарттар және басқалар әзірленуі мүмкін.

4. Осы КС-да төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) біліктілік – жұмысшының нақты түрін орындауда кәсіби дайындық деңгейі

;

2) біліктілік деңгейі\білікті деңгейі – орындалатын жұмыстардың жауапкершілігін, өзгешілігін және қиындығын бейнелейтін қызметкер біліктілігіне (құзыреттілігіне) қойылатын талаптар;

3) еңбек заттары – нақты еңбек құралдары көмегімен өнім әзірлеу мақсатында жұмысшының әрекеттері бағытталған заттар;

4) еңбек құралдары – еңбек заттарын бастапқы жағдайынан өнімге түрлендіруде жұмысшының қолданатын құралдары;

5) еңбек қызметінің түрі – еңбек функциялары мен оларды орындауға қажетті құзыреттіліктердің тұтас жиынымен құрамдастырылған кәсіби қызмет саласының құрама бөлігі;

6) еңбек функциясы – бизнес-процеспен анықталатын және олардың еңбек қызметінің нақты түрінің шеңберінде орындалуы үшін тиісті құзыреттіліктің болуын көздейтін еңбек әрекеттерінің интеграцияланған және тиісінше автономды жиынтығы;

7) кәсіби қызметтің саласы – ортақ интеграциялық негізі (міндеті, нысандары, технологиялары, соның ішінде еңбек құралдары ұқсас немесе жақын) бар және ұқсас еңбек функциялары мен оларды орындайтын құзыреттіліктерінің болжалды жиынынан тұратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

8) кәсіби стандарт – кәсіби іс-әрекеттің нақты саласындағы біліктілік деңгейлерге, құзыреттіліктерге, сонымен қатар еңбек мазмұны, сапасы және шарттарына қойылатын талаптарды анықтайтын стандарт;

9) кәсіби стандарт бірлігі – кәсіби стандарттың еңбек қызметінің нақты түрі бойынша маңызды, қатысымды дербес, аяқталған, бүтін нақты еңбек функциясының толық сипаттамасының құрылымдық элементі;

10) кәсіп – арнайы дайындықтың, жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде пайда болған арнайы білімді, ептілікті және практикалық дағдыларды талап ететін және білімі туралы тиісті құжаттармен нақтыланатын адамның еңбек қызметінің негізгі түрі;

11) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметте білімін және іскерлігін қолдану қаблеті;

12) лауазым – лауазымдық өкілеттіктер мен лауазымдық міндеттер шеңбері жүктелген жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі;

13) міндет – нақты еңбек заттары мен құралдарын пайдаланып еңбек функциясын жүзеге асырумен және нәтижеге жетуге байланысты әрекеттер жиынтығы;

14) сала – өндірілетін өнім, өндіріс технологиясы, негізгі қорлар мен жұмыс жасаушылардың кәсіби біліктері ортақ мекемелер мен ұйымдардың жиыны;

15) салалық біліктілік шеңбері – салада танылған біліктілік деңгейлердің құрылымдық сипаттамасы;

16) ұлттық біліктілік шеңбері – еңбек нарығындағы танылған біліктілік деңгейлердің құрылымдық сипаттамасы;

17) функционалдық карта – бір немесе басқа да кәсіби қызмет саласында нақты қызмет түрін орындайтын жұмысшының еңбек функциялары мен міндеттерінің құрылымдық сипаттамасы.

2. КС паспорты

5. Экономикалық қызмет түрі (кәсіби қызмет саласы) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жіктеушісі 03-2007: 01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну, еңбек мәніне, сапасына, жағдайына және қызметкерлердің біліктілігі мен құзыреттілігіне қойылатын талаптар.

6. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби саласының) негізгі мақсаты: ауыл шаруашылығын заманауи техника және құрал-жабдықтармен қамтамасыз ету.

КС ауыл шаруашылығын механикаландыру кәсіби қызмет саласында еңбек мәніне, сапасына, жағдайына және қызметкерлердің біліктілігі мен құзыреттілігіне қойылатын талаптарды белгілейді.

7. Қызмет түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында берілген.

Стандарт талаптары қызмет түрлеріне және осы саланың төмендегі кәсіптеріне жатады:

тұқым тазарту көлігінің машинисті;

тұқым өңдеу көлігінің машинисті;

ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарь;

ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші;

мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы;

жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі;

дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті.

3. Еңбек қызметі (кәсіп) түрлерінің карточкасы

1-параграф. Тұқым тазарту көлігінің машинисті

8. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

9. Лауазымның мүмкін атаулары: тұқым тазарту көлігінің машинисті, ауылшаруашылық өндірісінің тракторшы-машинисті.

10. "Тұқым тазарту көлігінің машинисті" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: тұқым тазарту көлігіне қызмет көрсету.

11. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Тұқым тазарту көлігінің машинистінің еңбек шарттары, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

13. Тұқым тазарту көлігінің машинисті орындайтын еңбек функцияларын айқындайтын КС бірліктерінің тізбесі КС 2-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

14. Тұқым тазарту көлігінің машинисті орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

15. Тұқым тазарту көлігінің машинистінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар осы КС 2-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

2-параграф. Тұқым өңдеу көлігінің машинисті

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

17. Лауазымның мүмкін атаулары: тұқым өңдеу көлігінің машинисті, ауылшаруашылық өндірісінің тракторшы-машинисті.

18. "Тұқым өңдеу көлігінің машинисті" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: дәнді қайта өңдеу.

19. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

20. Тұқым өңдеу көлігінің машинистінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

21. Тұқым өңдеу көлігінің машинисті орындайтын еңбек функцияларын айқындайтын КС бірліктерінің тізбесі осы КС 3-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

22. Тұқым өңдеу көлігінің машинисті орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

23. Тұқым өңдеу көлігінің машинистінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар осы КС 3-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

3-параграф. Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарь

24. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 1-4.

25. Лауазымның мүмкін атаулары: ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарь.

26. "Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарь" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: құрал-жабдықтарды бақылау, монтаждау, қызмет көрсету және жөндеу.

27. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

28. Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

29. Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарі орындайтын еңбек функцияларын айқындайтын КС бірліктерінің тізбесі осы КС 4-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

30. Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарі орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

31. Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар осы КС 4-қосымшасының 5, 6, 7, 8-кестелерінде көрсетілген.

4-параграф. Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші

32. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

33. Лауазымның мүмкін атаулары: ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші.

34. "Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: ауылшаруашылық көліктерінің қарапайым, орташа күрделі, күрделі тораптар мен агрегаттарын жөндеу, тексеру, реттеу.

35. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 5-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

36. Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 5-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

37. Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші орындайтын еңбек функцияларын айқындайтын КС бірліктерінің тізбесі осы КС 5-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

38. Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 5-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

39. Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеушінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар осы КС 5-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

5-параграф. Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы

40. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

41. Лауазымның мүмкін атаулары: мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы.

42. "Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: мал шаруашылығындағы механизациялау жұмыстары.

43. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 6-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

44. Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 6-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

45. Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы орындайтын еңбек функцияларын айқындайтын КС бірліктерінің тізбесі осы КС 6-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

46. Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 6-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

47. Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының құзыреттілігіне қойылатын талаптар осы КС 6-қосымшасының 5, 6, 7-кестелерінде көрсетілген.

6-параграф. Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі

48. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-5.

49. Лауазымның мүмкін атаулары: жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі.

50. "Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: техникалық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету және тиеуші көліктердің бекітілген топтарын уақытылы жөндеу.

51. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 7-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

52. Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 7-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

53. Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі орындайтын еңбек функцияларын айқындайтын КС бірліктерінің тізбесі осы КС 7-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

54. Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 7-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

55. Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар осы КС 7-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

7-параграф. Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті

56. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

57. Лауазымның мүмкін атаулары: дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті.

58. "Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: ішкі қойма стацианарлық механизмдерді, астық тиеушілерді, аккумуляторлық автотиеушілерді, инерциондық вагон тиеушілерді басқару.

59. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 8-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

60. Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинистінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 8-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

61. дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті орындайтын еңбек функцияларын айқындайтын КС бірліктерінің тізбесі осы КС 8-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

62. Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 8-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

63. Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинистінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар осы КС 8-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

4. КС әзірлеушілері

64. КС әзірлеушісі Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі болып табылады.

65. Келісу парағы, КС сараптамасы мен тіркелуі осы КС 9-қосымшасында көрсетілген.

Ауыл шаруашылығындағы
механикаландыру
бойынша қызметтегі кәсіби
стандартының
1-қосымшасы

Қызмет түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері

№ р/с	Қызмет түрі атауы	Еңбек нарығы тенденцияларын есепке алғандағы кәсіп атауы	01-2005 Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуішісіне сәйкес кәсіптер атауы	С Б Ш біліктілік деңгейлері
1.	Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Тұқым тазарту көлігінің машинисті, ауылшаруашылық өндірісінің тракторшы-машинисті	Тұқым тазарту көлігінің машинисті, ауылшаруашылық өндірісінің тракторшы-машинисті	3-4
2.	Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Тұқым өңдеу көлігінің машинисті Ауылшаруашылық өндірісінің тракторшы-машинисті	Тұқым өңдеу көлігінің машинисті Ауылшаруашылық өндірісінің тракторшы-машинисті	3-4
3.	Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарь	Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарь	1-4
4.	Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші	Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші	3-4
5.	Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы	Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы	2-4
6.	Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі Техник-механик	Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі Техник-механик	4-5

7.	А у ы л шаруашылығын механикаландыру	Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті	Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті	2-3
----	--	---	---	-----

Ауыл шаруашылығындағы
механикаландыру
бойынша қызметтегі кәсіби
стандартының
2-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6111Тұқым тазарту көлігінің машинисті
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, Өсімдік, су және орман шаруашылығындағы жұмыстарды жалпы механикаландыру
БТБА бойынша кәсібі	Ауыл шаруашылық өндірісінің тракторшы-машинисті
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3-5
4	6

2-кесте. Тұқым тазарту көлігінің машинистінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Ауыл шаруашылығы кәсіпорындары, машина-тракторлық станциясы	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Жоқ	
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), практикалық тәжірибе	3-деңгейдегі жұмыс тәжірибесі 3 жылдан кем емес

3-кесте. Тұқым тазарту көлігінің машинисті орындайтын еңбек функцияларын анықтайтын КС бірліктерінің тізбесі

--	--

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Арнайы құрылғыларда дәнді, бұршақты, шөп, қызанақ, зығыр, сора, зәйтүн, көкөніс және өзге де дақылдарды қоспалардан тазарту үрдісін жүргізеді; өнімді біртекті етіп береді
2	Өндірілетін дәнді дақыл, тұқым және қоспалардың құрамына байланысты елеуішті таңдауды жүзеге асырады, тазартылған дәндерді түсіреді және оны ары қарай өңдеуге апарады; қалдықтарды реттейді
3	Құрал-жабдықтарды жуады, тазартады, майлайды; құрал-жабдықтар жұмысындағы ұсақ ақауларды жояды, өнімнің санын есепке алады

4-кесте. Тұқым тазарту көлігінің машинисті орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Тұқым	Тұқым тазартқыш машиналар, өлшенетін сыйымды ыдыстар	1-1) Тұқымдардың барлық түрлерін тазартуды жүргізу, өнімді бірқалыпты етіп беру
2	Елеуіш, құрал-жабдықтар, өнім, тазартылған тұқым, қалдықтар	Қол еңбегі, мазут, шағын ақауларды жоюға арналған жабдықтар, түсіруге арналған жабдықтар, шөгінді камералар, жөнелтім тасымалдаушысы	2-1) Елеуішті іріктеуді жүзеге асыру, құрал-жабдықтардың ахуалын бақылау, тазартылған тұқымдарды түсіру, тасымалдау, қалдықтарды таңдау
3	Құрал-жабдық, өнім	Ұсақ ақауларды жоюға арналған құралдар	3-1) Құрал-жабдыққа техникалық қызмет көрсету 3-2) Өнім санын есепке алу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі тұқым тазарту көлігінің машинистінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Жұмыс үдерісінің жобалауы кіретін орындалу қызметін білу, бекітілген нормалардан ауытқу болған жағдайда кәсіби қызметінің үдерісін жақсарту үшін идеялар ұсынады	Жоба мен жұмысты салыстыруы, жобаланған нәтиже және алынған нәтиженің сапа нормаларымен сәйкес болуын қамтамасыз етуі мүмкін	Еңбек қызметінде қолданылатын құралдарды және құрал-жабдықтарды, материалдарды қолдану, техникалық қызмет көрсету, орын алмастыру, сақтау және қоймаға қою негізгі қағидаларын білу
	Басшылықпен еңбек қатынастарын орнатады және оған есептік деректерді ұсынады, белгілі бір тапсырмаларды орындау кезінде өз денсаулығы	Практикалық міндеттерді орындауды, тұқымдарды түсіру және тасымалдау бойынша дағдыларды білу, қарапайым өндірістік жағдайларда	Заттарды түрлендіру технологиясын, еңбекті жоспарлауды және ұйымдастыруды білу, сапа бақылауды жүргізу

2-1)	және қауіпсіздігі, өзгелердің денсаулығы және қауіпсіздігі, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау үшін жауапты	әрекеттерді өзіндік бағалау, өзіндік анықтау, өзіндік ұйымдастыру және түзету дағдыларын көрсетеді	процедураларды, құжаттарды жүргізуді біледі, қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу
------	---	--	---

6-кесте. СБШ біліктіліктің 4-деңгейлі тұқым тазарту көлігінің машинистінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Жұмыс үдерісінің жобалауы кіретін орындалу қызметін білу, бекітілген нормалардан ауытқу болған жағдайда кәсіби қызметінің үдерісін жақсарту үшін идеялар ұсынады	Жоба мен жұмысты салыстыруы, жобаланған нәтиже және алынған нәтиженің сапа нормаларымен сәйкес болуын қамтамасыз етуі мүмкін	Еңбек қызметінде қолданылатын құралдарды және құрал-жабдықтарды, материалдарды қолдану, техникалық қызмет көрсету, орын алмастыру, сақтау және қоймаға қою негізгі қағидаларын білу
2-1)	Басшылықпен еңбек қатынастарын орнатады және оған есептік деректерді ұсынады, белгілі бір тапсырмаларды орындау кезінде өз денсаулығы және қауіпсіздігі, өзгелердің денсаулығы және қауіпсіздігі, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау үшін жауапты	Практикалық міндеттерді орындауды, тұқымдарды түсіру және тасымалдау бойынша дағдыларды білу, қарапайым өндірістік жағдайларда әрекеттерді өзіндік бағалау, өзіндік анықтау, өзіндік ұйымдастыру және түзету дағдыларын көрсетеді	Заттарды түрлендіру технологиясын, еңбекті жоспарлауды және ұйымдастыруды білу, сапа бақылауды жүргізу процедураларды, құжаттарды жүргізуді біледі
3-1)	Жүктелген міндеттерді орындау бойынша шешімдерді қабылдайды және тиісті дәрежеде жауап береді	Белгілі бір міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік, техника жұмысының сенімділігіне қойылатын жоғары талаптар	Қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу

Ауыл шаруашылығындағы
механикаландыру
бойынша қызметтегі кәсіби
стандартының
3-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6111Тұқым өңдеу көлігінің машинисті
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, Өсімдік, су және орман шаруашылығындағы жұмыстарды жалпы механикаландыру
БТБА бойынша кәсібі	Ауылшаруашылық өндірісінің тракторшы-машинисті

СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3-5
4	6

2-кесте. Тұқым өңдеу көлігінің машинистінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Ауыл шаруашылығы кәсіпорындары, машина-тракторлық станциясы
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), практикалық тәжірибе	3-деңгейдегі жұмыс тәжірибесі 3 жылдан кем емес

3-кесте. Тұқым өңдеу көлігінің машинисті орындайтын еңбек функцияларын анықтайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Нақты өлшеу сепкіштерінде қолданылатын, өңдеу машиналарында тұқымдарды өңдеу үдерісін жүргізеді; тұқымды өңдеу үдерісіне органолептикалық бақылауды жүргізеді
2	Тұқымды бункерден машинаның сүріп тазартатын барабанына бірқалыпты және уактылы беруін қамтамасыз етеді; машиналардың орнатылған жұмыс режимін ұстанады
3	Торлар іріктеуді және алмастыруды жүзеге асырады, өңдеу тораптарының саңылауларын реттейді; құрал-жабдықтардың жұмысында орын алған шағын ақауларды жояды; құрал-жабдықтарды тазартады және майлайды; құрал-жабдықтарды жөндеуге қатысады

4-кесте. Тұқым өңдеу көлігінің машинисті орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функция-ларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
-----------------------------	---------------	-----------------	---------------------------------

1	Тұқымдар	Тұқым өңдеу машиналары, бункер, машинаның сүріп тазартатын барабаны	1-1)Тұқымды өңдеу үдерісін жүргізу және бақылау, тұқымды бірқалыпты және уақтылы беруді қамтамасыз ету
2	Торлар және планкалы билдер, өңдеу торабы	Қол еңбегі	2-1) Торлар мен планкалы билдерді іріктеуді және алмастыруды жүзеге асырады, өңдеу торабы саңылауларын реттеу, өңдеу режимінен ауытқу себептерін анықтау және жою
3	Торлар және планкалы билдер, өңдеу торабы	Қол еңбегі	3-1) Торлар мен планкалы билдерді іріктеуді және алмастыруды жүзеге асырады, өңдеу тораптарының саңылауларын реттейді, өңдеу режимінен ауытқу себептерін анықтайды және жояды

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі тұқым өңдеу көлігінің машинистінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндет-тер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Функционалдық міндеттемелері шеңберінде қажетті қорларды, бекітілген нәтижелерге өз бетінше қол жеткізуге арналған уақытты анықтау және бағалау жауапкершілігі	Практикалық міндеттерді орындай білу, тұқымдардың барлық түрлерін өңдеу бойынша дағдылары	Тұқымға және өңдеу сапасына қойылатын талаптар; өңдеу машиналарын және онымен байланысқан жабдықтарды реттеу құрылғысы және ережелері; технологиялық жабдықтардың әрекет ету қағидалары; тұқымның түрлеріне байланысты өңдеу режиміне қойылатын талаптар
2-1)	Атқарушылық қызметті түсіну, тұқымның біркелкі түсуін қамтамасыз ету	Стандартты және қарапайым біртектес міндеттерді орындау білігі, тұқымның біркелкі түсуін қамтамасыз ету дағдысы	Тәжірибеге бағытталған кәсіби білім
3-1)	Құрал-жабдыққа техникалық қызмет көрсету бойынша функционалдық міндеттер шеңберіндегі жауапкершілік	Білім мен практикалық тәжірибе негізінде іс-әрекет жасау әдістерін таңдау, алынған нәтижені ескере отырып қызметті түзету	Өңдеу режимдеріне қойылатын талаптар; қарапайым және күрделілігі орташа бақылау-өлшеу аспаптарының мақсаты мен қолдану шарттары; қауіпсіздік техникасы қағидалары

6-кесте. СБШ біліктіліктің 4-деңгейлі тұқым өңдеу көлігінің машинистінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндет-тер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Функционалдық міндеттемелері шеңберінде қажетті қорларды, бекітілген нәтижелерге өз бетінше қол жеткізуге арналған уақытты анықтау және бағалау жауапкершілігі	Практикалық міндеттерді орындай білу, тұқымдардың барлық түрлерін өңдеу бойынша дағдылары	Тұқымға және өңдеу сапасына қойылатын талаптар; өңдеу машиналарын және онымен байланысқан жабдықтарды реттеу құрылғысы және ережелері; технологиялық жабдықтардың әрекет ету қағидалары; тұқымның түрлеріне байланысты өңдеу режиміне қойылатын талаптар
2-1)	Атқарушылық қызметті түсіну, тұқымның біркелкі түсуін қамтамасыз ету	Стандартты және қарапайым біртектес міндеттерді орындау білігі, тұқымның біркелкі түсуін қамтамасыз ету дағдысы	Тәжірибеге бағытталған кәсіби білім
3-1)	Құрал-жабдыққа техникалық қызмет көрсету бойынша функционалдық міндеттер шеңберіндегі жауапкершілік	Білім мен практикалық тәжірибе негізінде іс-әрекет жасау әдістерін таңдау, алынған нәтижені ескере отырып қызметті түзету	Өңдеу режимдеріне қойылатын талаптар; қарапайым және күрделілігі орташа бақылау-өлшеу аспаптарының мақсаты мен қолдану шарттары
3-2)	Қызметкерлерді дамыту мақсатында нұсқаулықтарды беру немесе жұмысты атқару әдісін көрсету. Жұмыстағы өзгерістерге тез бейімделеді	Құрал-жабдықтың аспаптарының, тораптарының және тетіктерінің сызбалары бойынша құрастыру дағдысы	Қауіпсіздік техникасы қағидалары

Ауыл шаруашылығындағы механикаландыру бойынша қызметтегі кәсіби стандартының 4-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуші (МКЖ)	
Базалық топ	8281 Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарь
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	2-шығарылым, 9-тарау: Слесарлық және слесарлық құрастыру жұмыстары
БТБА бойынша кәсібі	Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарь
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
1	1

2	2
3	3-5
4	6

2-кесте. Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Ауыл шаруашылығы кәсіпорындары, машина-тракторлық станциясы, машина ауласы
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
1	Практикалық тәжірибе және/немесе жұмыс орнында қысқа мерзімді оқу (нұсқаулық) және/немесе бастауыш білімнен төмен емес негізгі орта білімі болған жағдайда қысқа мерзімді курстар	Талап етілмейді
2	Жалпы, орта, бірақ негізгі ортадан төмен емес білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындық (білім ұйымы базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	2-деңгейде кем дегенде 1 жыл
4	Жоғарғы деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), практикалық тәжірибе	3-деңгейдегі жұмыс тәжірибесі 3 жылдан кем емес

3-кесте. Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарі орындайтын еңбек функцияларын анықтайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторлардың қарапайым торабын бөлшектейді, ішкі және сыртқы шектерін егейді, бөлшектерді тазартады, жоғары білікті слесарьдың басшылығымен қарапайым машиналарды жөндеуге қатысады
2	Ауыл шаруашылығы машиналарын, комбайндарды және тракторларды бөлшектейді, оларды жөндеуге дайындайды, ауыл шаруашылығы машиналары, комбайндар және тракторлардың жекелеген бөліктері мен бөлшектерін алмастыру арқылы, қарапайым байланыстырушылары мен тораптарын жөндейді, құрастырады

3	Ауыл шаруашылығы машиналары, комбайндар және тракторлардың жекелеген бөліктері мен бөлшектерін алмастыру арқылы, орташа күрделі тораптар мен агрегаттарды жөндейді, құрастырады, күрделі ауыл шаруашылығы көліктері мен комбайндарын, сондай-ақ электр жабдықтары агрегаттарын, аспаптарды құрастырады және техникалық талаптарға сәйкес тапсырады
4	Ауыл шаруашылығы көліктері, жабдықтары, комбайндар және тракторлардың қарапайым және күрделі механизмдері мен тораптарын стендтерде және жекелеген тасымалды, жылжымалы механикалық, пневматикалық, гидравликалық және электр өлшеуіш аспаптарының көмегімен технологияға сәйкес зерттейді

4-кесте. Ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарі орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторлары тораптары	Бөлшектеулі тораптардың сызбалары, көтергіш көлік құралдары	1-1) Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторлардың қарапайым тораптарын бөлшектеу
2	Ауыл шаруашылығы көліктері, комбайндары және тракторлары	Ауыл шаруашылығы көліктерінің сызбалары, көтергіш көлік құралдары	2-1) Ауыл шаруашылығы көліктері, комбайндар және тракторларды бөлшектеу, жөндеуге дайындау
3	Күрделі және аса күрделі көліктер, ауыл шаруашылығы көліктері, комбайндары және тракторларының күрделі агрегаттары мен тораптары	Күрделі көліктерді жөндеуге арналған құрал-саймандар, көтергіш көлік құралдары, тракторларды жинауға арналған аспаптар	3-1) Жоғары білікті слесардың басшылық етуімен күрделі және аса күрделі көліктерді жөндейді 3-2) Ауыл шаруашылығы көліктері, комбайндар және тракторлардың күрделі агрегаттары мен тораптарын жөндеу, құрастыру, реттеу және сынақтан өткізу
4	Ауыл шаруашылығы көліктері, жабдықтар, комбайндар және тракторлардың күрделі және аса күрделі механизмдері мен тораптары	Стендтер, жекелеген ауыспалы және жылжымалы механикалық, пневматикалық, гидравликалық және электр өлшеуіш аспаптар	4-1) Ауыл шаруашылығы көліктердің күрделі және аса күрделі механизмдері мен тораптарын зерттеу 4-2) Күрделі жабдықтарды, комбайндар және тракторларды зерттеу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 1-деңгейлі ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер

1-1)	Ережелер мен нормалардың сақталуына жеке жауапкершілік	Стандарттық практикалық міндеттердің орындалуы	Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларының қарапайым тораптарын бөлшектеу бойынша жұмыстарды орындаудың негізгі әдістері
2-1)	Тапсырма орындалуының қажеттілігін түсіну	Базалық дағдылардың шектеулі көлемін қолдануы мүмкін	Қарапайым слесарлық және бақылаушы-өлшеуіш құрал-саймандарды, бекіту бөлшектерін тағайындау және қолдану ережелері

6-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Ережелер мен нормалардың сақталуына жеке жауапкершілік	Стандарттық практикалық міндеттердің орындалуы	Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларының қарапайым тораптарын бөлшектеу бойынша жұмыстарды орындаудың негізгі әдістері
2-1)	Тапсырма орындалуының қажеттілігін түсіну	Базалық дағдылардың шектеулі көлемін қолдануы мүмкін	Қарапайым слесарлық және бақылаушы-өлшеуіш құрал-саймандарды, бекіту бөлшектерін тағайындау және қолдану ережелері

7-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
3-1)	Атқарымдық міндеттер шеңберінде жауапкершілік	Практикалық міндеттерді шешу	Қызмет көрсететін ауыл шаруашылығы көліктері, жабдықтар, комбайндар және тракторлардың құрылысы; олардың негізгі тораптары мен бөлшектерінің тағайындалуы және өзара әрекеттестігі; көліктер мен жабдықтарды бөлшектеу, жөндеу және жинаудың технологиялық бірізділігі
3-2)	Өз денсаулығы және қауіпсіздігі, өзгелердің денсаулығы және қауіпсіздігі үшін жауапты	Жұмыс нәтижелері мен сапасы үшін жауапкершілік	Көліктің және жекелеген агрегаттардың жұмысындағы ақауды анықтау әдістері және жою тәсілдері; жөндеуден кейінгі тораптар мен механизмдерді сынақтан өткізу, реттеу және қабылдап алудың техникалық талаптары; өңдеуші материалдардың негізгі ерекшеліктері; әмбебап, күрделі құрылғылардың және орташа күрделі бақылау-өлшеу құрал-саймандарының құрылысы

8-кесте. СБШ біліктіліктің 4-деңгейлі ауыл шаруашылығы көліктері мен құрал-жабдықтарын жөндеу бойынша слесарінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
4-1)	Функционалдық міндеттемелері шеңберінде қажетті қорларды, күрделі ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторлары тораптары мен агрегаттарын құрастыру, реттеу және сынақтан өткізу үшін қажетті уақытты анықтау және бағалау жауапкершілігі	Практикалық міндеттерді орындай білу, ауыл шаруашылығы көліктері, комбайндары және тракторларының күрделі агрегаттары мен тораптарын жөндеу, құрастыру, реттеу және сынақтан өткізу бойынша дағдылар	Қызмет көрсететін ауыл шаруашылығы көліктері, жабдықтар, комбайндар және тракторлардың құрылысы; ауыл шаруашылығы көліктері мен жабдықтарын реттеуді орындау ережелері; тораптар мен агрегаттарды жөндеу, жинау және сынақтан өткізу кезінде ақауларды жою әдістері
4-2)	Жыланбауыр жүрістегі тракторлар, күрделі ауыл шаруашылығы көліктері мен комбайндар, сондай-ақ электр жабдықтарының агрегаттар, аспаптарды құрастыру үшін қажетті уақытты, қажетті қорларды анықтау	Мал шаруашылығы фермалары мен кешендерінің орташа күрделі көліктері мен жабдықтарын жөндеу, техникалық қызмет көрсетуді орындау, жөнге келтіру және реттеу бойынша дағдылар	Ауыл шаруашылығы көліктері, комбайндар мен тракторлардың жабдықтарының электр аспаптары мен электр жабдықтарын құру, күрделі бакылау-өлшеуіш құрал-саймандарын орналастыру, тағайындау және пайдалану ережелері ; әмбебап және стационарлы құрылғылардың құрылымы, қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу

Ауыл шаруашылығындағы механикаландыру бойынша қызметтегі кәсіби стандартының 5-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	8331Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	2-шығарылым, 9-тарау: Слесарлық және слесарлық құрастыру жұмыстары
БТБА бойынша кәсібі	Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	4-5
4	6

2-кесте. Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Ауыл шаруашылығы кәсіпорындары, машина-трактор станциясы
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес

СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
4	Жоғарғы деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), практикалық тәжірибе	3-деңгейдегі жұмыс тәжірибесі 3 жылдан кем емес

3-кесте. Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші орындайтын еңбек функцияларын анықтайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Ауыл шаруашылығы көліктерінің, тракторлардың және комбайндардың қарапайым және орташа күрделі, күрделі тораптарын және агрегаттарын жөндейді, тексереді және реттейді энергияға қанықтығын қоса және комбайндарды, оларды қалпына келтіреді; ауыл шаруашылығы көліктерінің, тракторлардың және комбайндардың қарапайым және орташа күрделі, күрделі механизмдерін және тораптарын стендте зерттейді
2	Тежеу классы 3 дейін және 4 артық тракторлардың техникалық қызмет көрсету жұмыстарының барлық түрлерін орындау, техникалық қызмет көрсетудегі стационарлық, қозғалмалы жабдықтардың және қозғалмалы зерттегіш жиынтықтардың көмегімен ауыл шаруашылығы көліктерін жөндеуде, тексеруде, және реттеуде қолданылатын стационарлық жабдықтарға техникалық қызмет көрсету және ақаулықтарын жою
3	Техникалық қызмет көрсетуді және көліктер мен тракторларды қысқы сақтауға қоюды ұйымдастыру, оларды бейімдеу және оның аяқталуы кезеңінде эксплуатациялық бейімдеуге дайындалуда қызмет көрсету және техникалық қызмет көрсетудің сапалы жүргізілуін дереу жоспарлау және уақытылы қойылуын қадағалау; көлікті тракторлы алаңға қызмет көрсетудегі техникалық құжаттамаларды дайындау, трактормен комбайндардың барлық маркаларын жүргізу

4-кесте. Ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеуші орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Ауыл шаруашылығы көліктері, тракторлар және комбайндарының қарапайым және орташа күрделі тораптары мен агрегаттары, ауыл шаруашылығы көліктері,	Көтергіш көлік құралдары, тораптарды реттейтін аспаптар, стационарлық	1-1) Ауыл шаруашылық техникалар тораптарын жөндеу, тексеру және реттеу, ауыл шаруашылығы

	тракторлар және комбайндар механизмдері мен тораптары	жабдық, стендтер, көтергіш көлік құралдары	көліктер, тракторлар және комбайндар механизмдері мен тораптарын зерттеу
2	Тракторлар, стационарлық жабдық	Проблемаларды зерттеу үшін жабдық, дәнекерлеу, техникалық қызмет көрсету және қозғалмалы зерттегіш жиынтықтардың стационарлық қозғалмалы жабдықтары	2-1) Стационарлық жабдықты тракторларға техникалық қызмет көрсетудегі жұмыстарды орындау
3	Ауыл шаруашылығы көліктер, тракторлар және комбайндар, құжаттамалар, барлық маркалы тракторлар мен комбайндар	Қоймалар және силостар, дайын өнімнің сапасын анықтау құралдары, өткізу құралдары	3-1) Ауыл шаруашылығы көліктер, тракторлар және комбайндарды бейімдеу және оның аяқталуы кезеңінде эксплуатациялық бейімдеуге дайындалуда техникалық қызмет көрсетуін жүргізу, техникалық құжаттамаларды дайындау, ауыл шаруашылығы көліктерін жүргізу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеушінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Жөндеу міндеттерімен жұмыс барысы нәтижелерін бағалайды, ауыл шаруашылығы техникалар тораптарын тексереді және реттейді, ауыл шаруашылығы көліктер, тракторлар және комбайндар механизмдері мен тораптарын зерттейді	Ауыл шаруашылығы техникалар тораптарын тексеру және реттеудегі әртүрлі практикалық міндеттерді шешу, ауыл шаруашылығы көліктер, тракторлар және комбайндар механизмдері мен тораптарын зерттеу	Арнайы білім (теориялық және практикалық) және практикалық тәжірибені (соның ішінде инновациялық) синтездеуін талап ететін қызметінің орындалуының білігі
2-1)	Тракторлар, стационарлық жабдықтардың техникалық қызмет көрсету жұмысының орындалуындағы міндеттерді өзіндік анықтауды қарастырады	Білім беруді қолдану негізінде тракторлар, стационарлық жабдықтардың техникалық қызмет көрсету жұмысының өзіндік орындалуында практикалық және танымдық дағдының кең қатарын қолданады	Жұмыс үдерісі, бақылау процедуралары бойынша білімінің кең спектріне ие, жоғарғы белгісіздікті кәсіби жағдайдағы жобалауды саралауды және шешім қабылдауды бағалайды

6-кесте. СБШ біліктіліктің 4-деңгейлі ауыл шаруашылығы көліктері мен тракторларын жөндеушінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер

1-1)	Жөндеу міндеттерімен жұмыс барысы нәтижелерін бағалайды, ауыл шаруашылығы техникалар тораптарын тексереді және реттейді, ауыл шаруашылығы көліктер, тракторлар және комбайндар механизмдері мен тораптарын зерттейді	Ауыл шаруашылығы техникалар тораптарын тексеру және реттеудегі әр түрлі практикалық міндеттерді шешу, ауыл шаруашылығы көліктер, тракторлар және комбайндар механизмдері мен тораптарын зерттеу	Арнайы білім (теориялық және практикалық) және практикалық тәжірибені (соның ішінде инновациялық) синтездеуін талап ететін қызметінің орындалуының білігі
2-1)	Тракторлар, стационарлық жабдықтардың техникалық қызмет көрсету жұмысының орындалуындағы міндеттерді өзіндік анықтауды қарастырады	Білім беруді қолдану негізінде тракторлар, стационарлық жабдықтардың техникалық қызмет көрсету жұмысының өзіндік орындалуында практикалық және танымдық дағдының кең қатарын қолданады	Жұмыс үдерісі, бақылау процедуралары бойынша білімінің кең спектріне ие, жоғарғы белгісіздікті кәсіби жағдайдағы жобалауды саралауды және шешім қабылдауды бағалайды
3-1)	Ауыл шаруашылық көліктер, тракторлар және комбайндарға қызмет көрсетудегі жұмыс үдерісіндегі нәтижелерін бағалайды және бейімдеу мен оның аяқталуы кезеңінде қолданыс бейімдеуге дайындықта техникалық құжаттамаларды әзірлеу, ауыл шаруашылық техникаларды жүргізу	Ауыл шаруашылық көліктер, тракторлар және комбайндарға қызмет көрсетуді орындаудағы технологиялық жолдарды таңдау және бейімдеу мен оның аяқталуы кезеңінде қолданыс бейімдеуге дайындықта техникалық құжаттамаларды әзірлеу, ауыл шаруашылық техникаларды жүргізу	Кәсіби міндеттердің тәсілін, ұстанымын, қойылу әдістерін және шешімін біледі, қауіпсіздік техникасы қағидаларын біледі

Ауыл шаруашылығындағы механикаландыру бойынша қызметтегі кәсіби стандартының 6-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеушісі (МКЖ)	
Базалық топ	8331 Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, 20-тарау: "Мал шаруашылығындағы жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптері"
БТБА бойынша кәсібі	Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	4-5
4	6

2-кесте. Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Фермалар, мал шаруашылығы фабрикалары, мал өсіру бойынша ауыл шаруашылығы кұрылымдары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
С Б Ш біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Жалпы, орта, бірақ негізгі ортадан төмен емес білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындық (білім ұйымы базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	2-деңгейде кем дегенде 1 жыл
4	Жоғарғы деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), практикалық тәжірибе	3-деңгейдегі жұмыс тәжірибесі 3 жылдан кем емес

3-кесте. Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы орындайтын еңбек функцияларын анықтайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Ірі қара мал және жылқыларды қабылдау, өлшеу, айдау, олардың түгелдігін қамтамасыз ету; қажет болған кезде малдарды сою
2	Ірі қара мал және жылқыларға күтім жасау бойынша механикаландырылған жұмыстар; малдарды азықтандыру, суару; сиырлардың сүт өнімділігін арттыру бойынша іс-шараларды орындау; ауырған малдарға алғашқы ветеринарлық көмек көрсету
3	Механизмдердің жұмысын бақылау; қолданыстағы жабдықтарға техникалық күтім; жабдықтардың ақаулығын жөндеу және жою; бөлмелерде микроклиматты сақтап тұру; көнді, тұқымдар төсемелерінен тазалау, бөлмелерді залалсыздандыру

4-кесте. Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

--	--	--	--

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Ірі қара мал, жылқылар	Малдарды өлшеуге арналған арнайы таразы, электроайдаушы, механикалық шыбық, кесу құралдары	1-1) Малды қабылдау, өлшеу және айдау, малдарды сою
2	Ірі қара мал, жылқылар, азығы, минералды қоспалар	Қол еңбегі, топтық суару, мал азығын араластыратын - тарататын қондырғы, сүрлемді тиеу, фронтальді тиеуші, азық үстелі, топтық суару	2-1) Малдарды күту бойынша механикаландырылған жұмыстар 2-2) Ауырған малдарға медициналық көмек көрсету
3	Бөлме, ірі қара мал	Залалсыздандыру құрылғылары, залалсыздандыру жуу құралдары, дәрілік қорап	3-1) Тазалау, жабдықтар мен бөлмелерді залалсыздандыру, жабдықтарға техникалық күтім

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Стандартты міндеттерді шешу, мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының жұмысының нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	Берілген нұсқаулық алгоритіміне және іс-әрекеттерді түзету бойынша әрекеттер тәсілдерін таңдау	Негізгі және қарапайым құрал-саймандар, жабдықтар, жұмыс үдерісі процедураларының білігі; еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу
2-1)	Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының өзінің денсаулығына, қауіпсіздігіне және басқалардың қауіпсіздігіне, қоршаған ортаны қорғау жауапкершілігі	Қиын емес міндеттерді орындау үшін практикалық және танымдық дағдылар	Кәсіби дайындық және (немесе) өзіндік үдерісте алынған білім; еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Стандартты міндеттерді шешу, мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының жұмысының нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	Берілген нұсқаулық алгоритіміне және іс-әрекеттерді түзету бойынша әрекеттер тәсілдерін таңдау	Негізгі және қарапайым құрал-саймандар, жабдықтар, жұмыс үдерісі процедураларының білігі; еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу

2-1)	Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының өзінің денсаулығына, қауіпсіздігіне және басқалардың қауіпсіздігіне, қоршаған ортаны қорғау жауапкершілігі	Қиын емес міндеттерді орындау үшін практикалық және танымдық дағдылар	Кәсіби дайындық және (немесе) өзіндік үдерісте алынған білім;
3-1)	Міндеттерді дербес анықтауды ескереді	Практикалық және танымдық дағдылардың кең ауқымын қолданады	Жұмыс процестері мен рәсімдерді бақылау бойынша жан-жақты білім

7-кесте. СБШ біліктіліктің 4-деңгейлі мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
2-2)	Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының функционалдық міндеттері шеңберінде жауапкершілік, бағалау және анықтау	Өзіндік жоспарлау, еңбек үдерісінің орындалуы мен бағалануы және оның нәтижелер дағдылары	Өздігінен дайындалу және (немесе) өзіндік үдерісте алынған практикалық бағытталған кәсіби білім; еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу
3-1)	Жұмыс үдерісін жоспарлауды қосатын мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторының қызметінің орындалуын түсіну	Қарапайым өндірістік жағдайларда өзіндік бағалау, анықтау, ұйымдастыру және іс-әрекеттерді түзету дағдылары	Құралдар мен жабдықтар, материалдардың негізгі қолдану принциптерін, техникалық қызмет көрсетуін, тасымалдануын, сақталуын, қоймаға қоюын білу; еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу
3-2)	Құжаттандыруды жүргізеді және өндірістік деректерді басшылыққа көрсетеді, алдын ала бекітілген талаптарға сәйкес жұмыс барысы нәтижелерін бағалайды; өзге қызметкерлердің жұмысына басшылық етеді	Қызметті жүзеге асырудың технологиялық жолдарын таңдау; қызметті түзетуді бағалайды; білім беруді қолдану негізінде қалыпты рәсімдер ауытқыған жағдайда пайда болған проблемаларды шешеді	Кәсіби міндеттердің тәсілін, ұстанымын, қойылу әдістерін және шешімін біледі, қызметтің аталған түріне тән қауіп-қатерді түсінеді, оны бақылай алады және барынша төмендетеді

Ауыл шаруашылығындағы
механикаландыру
бойынша қызметтегі кәсіби
стандартының
7-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуші (МКЖ)	
Базалық топ	3115 Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі, техник-механик
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	

Ұйымдардың басшылары, мамандары мен басқа қызметкерлері лауазымдарының үлгілік біліктілік анықтамалығы (Қазақстан Республикасы Еңбек және әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 21 мамырдағы № 201-ө-м бұйрығы, Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2012 жылы 25 маусымда № 7755 тіркелді)

СБШ біліктілік деңгейі	Санаттар
4	Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі, техник-механик - санатсыз, II, I
5	Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі, техник-механик - санатсыз, II, I

2-кесте. Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Фермалар, мал шаруашылығы фабрикалары, мал өсіру бойынша ауыл шаруашылығы құрылымдары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Жоқ	
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
4	Жоғарғы деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), практикалық тәжірибе	Санатсыз - жұмыс тәжірибесі талап етілмейді; II санаттағы – жұмыс тәжірибесі 1 жылдан кем емес
5	Техникалық және кәсіби (орта буын маманы), орта білімнен кейінгі білім, практикалық тәжірибе, немесе жоғары білім	Санатсыз - жұмыс тәжірибесі талап етілмейді; II санаттағы – санатсыз лауазымда 1 жылдан кем емес; I санаттағы – II санаттағы лауазымда 1 жылдан кем емес

3-кесте. Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі орындайтын еңбек функцияларын анықтайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Жүкті ауыстырып тиейтін машиналардың бекітілген тобына техникалық қызмет көрсету және уақтылы жөндеу жұмыстарын жүргізуді қамтамасыз ету, ауыстырып тиеу жұмыстарында оларды тиімді қолдану
2	Жөндеудің жаңа прогрессивті әдістерін енгізу
3	Бекітілген құжаттаманы жүргізеді

4-кесте. Жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигі орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

--	--	--

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Кестелер, қағаз түріндегі және электрондық ақпарат тасымалдау-шылар, ауыстырып тиейтін машиналар, жөндеушілер	Қағаз түріндегі ақпарат тасымалдаушылар, жазуға арналған кеңсе құралдары, компьютер техникасы, бағдарламалық қамтамасыз ету, принтерлер, Қол еңбегі, жұмыс қолғаптары, құрал-саймандар	1-1) Ауыстырып тиейтін машиналардың кестесін әзірлейді және оның орындалуын бақылайды, ауыстырып тиейтін техниканы байқауға дайындайды, жөндеу барысын бақылайды
2	Ауыстырып тиейтін машиналар, еңбек барысы, жұмысшылар, жөндеудің шетелдік әдістемелері	Қағаз түріндегі ақпарат тасымалдаушылар, жазуға арналған кеңсе құралдары, компьютер техникасы, бағдарламалық қамтамасыз ету, жұмыстың жаңа әдістері, жаңа құрал-жабдықтар және құрал-саймандар, компьютер техникасы, қағаз және электрондық ақпарат тасымалдаушылар, принтер, интернет, оқулықтар, әдістемелік құралдар	2-1) Ауыстырып тиейтін машиналар, тораптар және бөлшектердің пайдалану көрсеткіштерін талдайды, ауыстырып тиейтін машиналарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жұмысшылардың еңбегін ұйымдастыруды жетілдіру
3	Тіркеу құжаттамасы	Компьютер техникасы, қағаз және электрондық ақпарат тасымалдаушылар, принтер, интернет, файл папкалары, құжаттарды сақтауға арналған шкафтар	3-1) Есепке алу құжаттамасын жүргізу, машиналарды техникалық жөндеу және оларға қызмет көрсетудің алдыңғы қатарлы отандық және шетелдік тәжірибесін зерттеу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 4-деңгейлі жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Ауыстырып тиеуші көліктердің міндеттер және тексеру кестесін жасаумен сәйкес жұмыс барысы нәтижелерін бағалайды; ауыстырып тиеуші көліктердің өзіндік міндеттерді анықтау тексеру кестесін жасауды қарастырады; басқа жұмысшылардың жұмысын басқарады	Ауыстырып тиейтін машиналарды байқау кестесін әзірлеу кезінде түрлі типтегі практикалық міндеттерді орындау; ауыстырып тиейтін машиналарды байқау кестесін, жұмыстың орындалуын өз бетінше жоспарлау, әзірлеу және жұмыс барысы мен жұмыс нәтижелерін бағалау кезінде бірқатар практикалық және танымдық дағдыларын қолданады	Арнайы білім (теориялық және практикалық) және практикалық тәжірибені (соның ішінде инновациялық) синтездеуін талап ететін қызметінің орындалуына арналған білім
		Жұмысшылардың еңбегін ұйымдастыру, жұмысты орындау, жұмыс барысын және жұмыс	Жұмыс үдерісі, бақылау процедуралары бойынша білімінің кең спектріне ие,

2-1)	Ауыстырып тиеуші көліктердің өзіндік міндеттерді анықтау тексеру кестесін жасауды қарастырады; басқа жұмысшылардың жұмысын басқарады	нәтижелерін бағалауды жетілдіру кезінде бірқатар практикалық және танымдық дағдыларды қолданады; білім беруді қолдануда негізделген жұмыс процессінің стандартты рәсімдерден ауытқу кезінде проблемаларды шешу	жоғарғы белгісіздікті кәсіби жағдайдағы жобалауды саралауды және шешім қабылдауды бағалайды, Көзқарастарды байлассынтыру және келісімдеу әдістерін анықтайды
------	--	--	--

6-кесте. СБШ біліктіліктің 5-деңгейлі жүкті ауыстырып тиеуші көліктердің механигінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Ауыстырып тиеуші көліктердің міндеттер және тексеру кестесін жасаумен сәйкес жұмыс барысы нәтижелерін бағалайды; ауыстырып тиеуші көліктердің өзіндік міндеттерді анықтау тексеру кестесін жасауды қарастырады; басқа жұмысшылардың жұмысын басқарады	Ауыстырып тиейтін машиналарды байқау кестесін әзірлеу кезінде түрлі типтегі практикалық міндеттерді орындау; ауыстырып тиейтін машиналарды байқау кестесін, жұмыстың орындалуын өз бетінше жоспарлау, әзірлеу және жұмыс барысы мен жұмыс нәтижелерін бағалау кезінде бірқатар практикалық және танымдық дағдыларын қолданады	Арнайы білім (теориялық және практикалық) және практикалық тәжірибені (соның ішінде инновациялық) синтездеуін талап ететін қызметінің орындалуына арнаған білім
2-1)	Ауыстырып тиеуші көліктердің өзіндік міндеттерді анықтау тексеру кестесін жасауды қарастырады; басқа жұмысшылардың жұмысын басқарады	Жұмысшылардың еңбегін ұйымдастыру, жұмысты орындау, жұмыс барысын және жұмыс нәтижелерін бағалауды жетілдіру кезінде бірқатар практикалық және танымдық дағдыларды қолданады; білім беруді қолдануда негізделген жұмыс процессінің стандартты рәсімдерден ауытқу кезінде проблемаларды шешу	Жұмыс үдерісі, бақылау процедуралары бойынша білімінің кең спектріне ие, жоғарғы белгісіздікті кәсіби жағдайдағы жобалауды саралауды және шешім қабылдауды бағалайды, Көзқарастарды байлассынтыру және келісімдеу әдістерін анықтайды
3-1)	Құжаттандыруды жүргізеді және өндірістік деректерді басшылыққа көрсетеді, алдын ала бекітілген талаптарға сәйкес жұмыс барысы нәтижелерін бағалайды; өзге қызметкерлердің жұмысына басшылық етеді	Қызметті жүзеге асырудың технологиялық жолдарын таңдау; қызметті түзетуді бағалайды; білім беруді қолдану негізінде қалыпты рәсімдер ауытқыған жағдайда пайда болған проблемаларды шешеді	Кәсіби міндеттердің тәсілін, ұстанымын, қойылу әдістерін және шешімін біледі, қызметтің аталған түріне тән қауіп-қатерді түсінеді, оны бақылай алады және барынша төмендетеді, қауіпсіздік техникасы қағидаларын біледі

Ауыл шаруашылығындағы
механикаландыру
бойынша қызметтегі кәсіби
стандартының
8-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуші (МКЖ)	
Базалық топ	8333Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	51-шығарылым, 15-тарау: Элеваторлық, ұн тарту жармалық және құрама жем өндірісі
БТБА бойынша кәсібі	Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3-5

2-кесте. Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинистінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Ауыл шаруашылық ұйымдар, астық өңдеу саласындағы ұйымдар, астық компаниялары, ұн тарту кәсіпорны
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Жалпы, орта, бірақ негізгі ортадан төмен емес білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындық (білім ұйымы базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	2 - деңгейде кем дегенде 1 жыл

3-кесте. Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті орындайтын еңбек функцияларын анықтайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Астықты және ыдысқа салынған жүкті тиеп-төгудегі ішкі қойма стационарлық механизмдерді басқару, астықты және басқа жүктердің орын ауыстыруында силостағы және қоймадағы астықты тиеп төгудегі стационарлық және жылжымалы тасымалдағыш, норий типті тасымалдағыш, түсіруші арба, механикалық күрек және бұралмалы құбырға қызмет көрсету
	Судалардан, баржалардан, вагондардан, авто көліктерден, жүктердің барлық түрлерін тиеп-төгуде өзі жүретін астық тиеуші, аккумуляторлы автотиеуші, инерционды вагонға тиеуші, жылжымалы пневматикалық құрылғыларды басқару, рамалар мен

2	двигательдердің жерге тұйықталуының дұрыстығын тексеру; электродвигательдердің қосылуы мен тоқтатылуы; машиналарға техникалық қызмет көрсету, оларды тазалауға, майлауға, жөндеуге қатысу
3	Жұмыс қызметіндегі машиналар және барлық тиеу жүйесінің ақаулығын анықтау, ескертуі және жою; бөлек алғанда тораптар, механизмдер мен бөлшектерді мерзімді қарау, шаю, тазалау және ағымды жөндеу
4	Астықты судалардан, баржалардан және вагондардан төгуде алуан түрлі стационарлы қалқымалы пневматикалық тиеушілерді басқару және оны жағалауда қабылдау құрылғыларға дейін орын ауыстыру, турбонасос подшипниктерінің қызу ықтимал температурасын қамтамасыз ету және майлау жүйесінің, ауа үрлеу машиналары мен пневматикалық тиеушілердің жұмысын реттеу

4-кесте. Дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинисті орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Ішкі қойма стационарлық механизм, стационарлық және жылжымалы тасымалдағыш, норий типті тасымалдағыш, түсіруші арба, механикалық күрек және бұралмалы құбыр	Қол еңбегі	1-1) Астықты және ыдысқа салынған жүкті тиеп-төгудегі ішкі қойма стационарлық механизмдерді басқару
2	Өзі жүретін, астық тиеуші, аккумуляторлы автотиеуші, инерционды вагонға тиеуші, жылжымалы пневматикалық құрылғылар, рамалар, двигательдер, электродвигательдер, машиналар	Қол еңбегі, көтергіштер	2-1) Өзі жүретін, астық тиеуші, аккумуляторлы автотиеуші, инерционды вагонға тиеуші, жылжымалы пневматикалық құрылғыларды басқару
3	Алуан түрлі қалқымалы пневматикалық тиеушілер, тиеушілер	Көтергіштер, кол еңбегі, бақылау-өлшеу аспаптары және оптималды режимдегі тиеушілер жабдығы, вакуум	3-1) Астықты судалардан, баржалардан және вагондардан төгуде алуан түрлі стационарлы қалқымалы пневматикалық тиеушілерді басқару және оны жағалауда қабылдау құрылғыларға дейін орын ауыстыру
4	Машиналар, тиеуші жүйелері, тораптар механизмі, бөлшектер	Жөндеу құралдары, майлағыш, жуу құралдары,	4-1) Жұмыс қызметіндегі машиналар және барлық тиеу жүйесінің ақаулығын анықтау, ескерту және жою; бөлек алғанда тораптар, механизмдер мен бөлшектерді мерзімді қарау, шаю, тазалау және ағымды жөндеу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинистінің құзыреттілігіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Астықты және ыдысқа салынған жүкті тиеп-төгудегі ішкі қойма стационарлық механизмдерді басқару, керекті қорды, уақытты бағалау және анықтау	Негізгі практикалық және танымдық дағдыларды қолданумен практикалық міндеттерді шешу	Тасымалдағыштар, түсіруші арбалар, механикалық күректер, бұралмалы құбырлар, лебедкалар және оларды қосу жабдықтар жұмысының ұстанымы
1-2)	Стационарлық және жылжымалы тасығыштарға қызмет көрсетуді қосатын орындалу қызметін түсінігі	Стационарлық және жылжымалы тасығыштарға қызмет көрсету шеңберінде нәтиже және жұмыс сапасына жауапкершілік	Элеваторда, қоймада астықты орналастыру мен орын алмастыру техникалық схемалары, астықтың сапасы мен санының сақталуын қамтамасыз ету ережелері

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі дәнді дақылдарды тиеуші-төгуші көліктердің машинистінің құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Алуан түрлі стационарлы қалқымалы пневматикалық тиеушілерді басқаруды қосатын қызметінің орындалуының түсінігі	Алуан түрлі стационарлы қалқымалы пневматикалық тиеушілерді басқаруын жүзеге асыру шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасының жауапкершілігі	Құрылғы, конструктивті ерекшеліктері, тиеп-төгу машиналар техникалық сипаты, алуан дәнді дақылдардың орын ауыстыру жұмысын қамтамасыз етуде эксплуатациялық көрсеткіш және шарттар
1-2)	Бөлек алғанда тораптар, механизмдер мен бөлшектерді мерзімді қарау, шаю, тазалау және ағымды жөндеуін жүзеге асырумен қоса қызметтің орындалуының түсінігі	Негізгі практикалық және танымдылық дағдылар қолданумен стандартты міндеттерді шешілуі	Астықты төгу және орын алмастыру схемасы; тиеп-төгу жұмыстарында ақаулықтарды ескерту және жою тәсілдері, қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу

Ауыл шаруашылығындағы
механикаландыру
бойынша қызметтегі кәсіби
стандартының
9-қосымшасы

Келісу парағы

Ұйымның атауы
Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі

Осы КС тіркелді _____

— Кәсіби стандарттар Реестріне енгізілді, тіркеу № _____

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

—

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК